

Izhaja 1. in 16. vsacega meseca, in velja letos do konca decembra 1 gold.

Vredništvo in opravištvostvo je na Krakovskem nasípu št 10.

Ljudski Glas.

Inserati se po ceni sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Našim p. n. naročnikom.

Naznanjam s tem, da je gospod Filip Haderlap, sledivši drugemu častnemu klicu, odložil vredništvo „Ljudskega Glasu“ in da to vredništvo z današnjim dnevom sam prevzamem.

Kolikor tudi čutim težo tega bremena in obžalujem odhod tako spretnega pisatelja, kakor je bil dosedajni vrednik, vendar smem naše p. n. naročnike zagotoviti, da bodo tudi zanaprej kolikor mogoče dobro postreženi, ker mi je mnogo prijatlov in rodoljubov svojo duševno pomoč obljubiti blagovolilo.

List bo na podlagi dosedajnega programa deloval na korist naše mile domovine, ktere zvesti sin sem bil vsigdar in hočem vsigdar ostati.

Vse prijatle našega „Glasu“ toraj prosim, naj me duševno in materijalno z nabiranjem novih naročnikov podpirajo, da se list okrepeča in toliko uspešneje delovati more.

Ferdinand Suhadobnik.

Domače zadeve.

Deželni zbor Kranjski

je imel jako viharno sejo, ko se je govorilo o nemškem „schulvereinu“. Narodni poslanci Klun, Svetec, Zarnik, Navratil, Robič in Vošnjak so dokazovali ofenzivno (našo narodnost napadajoče) delovanje tega društva. Od nemške strani so ugovarjali Dežman, Schaffer, Schrey in Gariboldi.

Poslanec Detela je prosil za podporo tistim občinam, ki so bile po toči zadete. Prošnja se je oddala deželnemu odboru z naročilom, naj on poizvé, kje je največ škode, da se bo podpora primerno razdelila. Podpornemu društvu za novomeške dijake se je dovolilo 200 gld. Ravno tako g. F. Schumiju za izdavanje „Archiva“ 200 gld. Učencem na Kočevski gimnaziji se je dovolilo 150 gld.; Dunajskim študentom 30 gld.; „Glasbeni Matici“ 100 gld.; občini Žire 80 gld.; občini Kamniški za uravnanje „Klanca“ 500 gld.

Cesta v mestni log

je silno zapuščena, kakor se nam od tam poroča. Nikoli se ne osnaži, in ne samo, da je težko pregaziti nje blato, ne spravi se niti živinski gnoj v

stran; če morajo posestniki v drugih delih mesta od vsake male napake pri straniščih kazni plačevati, kako je to, da magistrat pusti, da se ena cela ulica v stranišče spremeni?

Dolenjska železnica.

Na prošnje več slovenskih občin za dolenjsko železnico se je vlada izjavila, da ni misliti še na železnico not do Karlovca, ker bi za to trebalo privoljenja ogerske vlade, da je pa vlada naklonjena za izdelanje železnice do Novega mesta (ali Metlike?), to je vicinalne železnice, ako bi se našel denarni zavod, ki bi hotel to črto zidati. Vlada je sama pripravljena, nekaj pomagati pri tem, vsega dela pa ne more prevzeti zaradi pomanjkanja denarja.

To je čudno, da za druge dežele ne manjka denarja, — samo za Kranjsko. Arelska železnica bo stala 24 milijonov ali še več. Tudi tam so prej rekali, da bo preveč stala in da ni denarja, zdaj so ga pa le našli. Mislimo, da se bo tudi za nas kedaj kak denar našel. Naši poslanci naj se toraj le krepko potegnejo za dolenjsko železnico, posebno bi nam utegnil kaj priboriti gospod baron Gödel, ki je predsednik železniškega odseka. Druge dežele, na pr. plodna Češka, so že vse preprežene z železnicami, zakaj bi se nam ne dala toliko potrebna dolenjska železnica? Korist te železnice je dokazana. Dolenjci bodo ložej prodajali svoje vino, les, živino. Se vé, da ni gotovo, če se bo železnica rentirala, ako bo šla samo do Novega mesta. Če bi šla naprej v Karlovec in od tam v Bosno, potem bi se že rentirala; tako pa je negotovo. Naj se pa naredi z manjšo potratostjo! Saj ni treba, da bi imel direktor 20,000 gld. na leto, dobil se bo tudi za 5000 gld. Tudi za kolodvore ni treba celih palač zidati, po principu „arme Leute kochen mit Wasser“ bi se že moglo tudi tukaj shajati, ako bi se na vse strani varčno ravnilo. Samo pri zidanju ni varčnost na mestu, kajti zidanje mora biti trdno, da se kaka nesreča ne pripeti in da bo tir tudi potem dober, ko bi se črta danes ali jutri do Bosne naprej potegnila.

Če bi mi Slovenci kaj denarja imeli, potem bi bilo najboljši, ko bi sami to železnico zidali, potem bi imeli vsaj en zavod, pri katerem bi pošten

narodnjak zamogel službo dobiti, da bi ga ne črtili zavolj rodoljubja. Denar bi ostal v deželi, in če bi železnica danes ali jutri kak dobiček donášala, ostal bi narodu v žepu, ne pa, kakor pri drugih železnicah v naših krajih, ki jim damo dosti zaslužiti, pa ne vemo, kam ta denar gré.

Toda pri nas je zastoj o kakem podvzetji govoriti, ker so naši ljudje v tej zadevi grozno boječi in si ne upajo nič riskirati. Kdor kaj ima, na denarjih sedi in od kupa jé, namesto da bi z delavnostjo in špekulacijo še več pridobiti in svojim revnim rojakom kaj zaslužka priskrbeti skušal. Zato pa so tudi vsa večja podjetja v tujih rokah in mi smo le njim za hlapce, ker tujci so imeli pogum, da so se teh podjetij lotili. Tako bo tudi z dolenjsko železnico. Tuji kapitalisti jo bodo zidali, tuje ljudi bodo v službe nastavili, v tujem jeziku bodo uradovali in dobiček od železnice pojde tudi v tuje kraje; nas domačine pa bodo rabili za težake, delavce in k večem sim in tje kterega za konduktêrja.

Kako vse drugače bi bilo, ko bi bila železnica v naših rokah! Kake tri milijone bi nemara vsi Slovanci že vkup spravili, ko bi hoteli, več pa menda železnica do Novega mesta ne bi stala. Pri nas pa se že težko kateri dobi, da bi 100 gl. riskiral, zato ne bomo nikoli nič imeli. Se vé, da so ljudje oplášeni po nesrečni banki „Sloveniji“. Da bi se pa zavolj „Slovenije“ mi Slovenci nikoli več ne lotili kakega podjetja, to bi bilo res bedasto; saj je že več podjetij faliralo na svetu, pa se ljudje vendar še novih lotujejo in srečno izpeljejo. Se vé, da je treba zmožne in poštene možé na čelo postaviti.

O mestnih šrangah.

V Ljubljani je vse ljudstvo nevoljno in si oni čas nazaj želi, ko je še gosp. Tavčar imel mestni dac. Saj Slovenec rad dá Bogu, kar je Božjega, in cesarju, kar je cesarjevega, pa tega v svetem pismu nij, da smo tudi judom nepostavno kaj plačati dolžni. Se vé da v Ljubljani smo tako daleč zagazili, ker so tujci prevzeli mestni dac, ko se je mestni zbor polaknil enega tisočaka, ki so ga več obetal in dali.

Pa tega mestni zbor ni premislil, kaj bodo judje z nami počeli. Pripovedujejo se nam reči, katere sploh verjeti ne moremo. Ko ženske ustavljajo, jim nobeden ne pomaga težkega jerbasa z glave vzdigniti. Nekemu fantu, ki je spletene predpražne snažilnike prodajat prinesel, vzeli so bojda klobuk, dokler si ni tistih krajcarjev izposodil, da je svoj užitninski davek plačal. Od kedaj pa ljudje slamo jedó, da se od slamnate robe užitnina zahteva?

Isto bi se dalo reči o čevljih, od katerih se prej nikdar ni plačevalo, zdaj pa se mora. Kmaló

bomo prišli tako daleč, da ne bomo mi gospodarji mesta, ampak tuji konsorcij, ki ima mestni dac v rokah. Slovenski mestni zbor, zdrami se in brani svoje ljudi, če hočes, da bo ljudstvo v tebi svojega očeta in varuha videlo!

Tržno poročilo.

Tržne cene v Ljubljani: Pšenica hektoliter 7·58, rež 4·88, ječmen 4·55, oves 2·44, koruza 5·86, maslo kila 80, mast 88, špeh frišen 60, prekajen 80, goveje meso 44, koštrunovo 30, piška 30, golob 20. Sladkor na Dunaji in v Pragi 32 — 38; v Pešti pšenica 8·90 — 9·15, koruza 5·72, oves 6·10 — 6·20. Špirit v Berolinu 52·60, v Vratislavi 51·80.

Politični pregled.

Čeravno se le malo pečamo s političnimi zadevami, ki neposredno nas ne zadevajo, vendar ne smemo prezreti dogodkov v Egiptu.

Dokler so se Angleži bojevali z Arabi pašo, zdelo se nam je vse preoddaljeno za nas. Zdaj pa je stvar evropska zadeva postala, odkar so se druge države začele vmes mešati. Angleži so namreč Arabija premagali in Egipt podjarmili, prejšnega podkralja pa na prestol nazaj posadili. Toda on je le senčni kralj, in ker so druge vlade videle, da se Angleži obnašajo kakor gospodarji Egipta, zbudila se je v njih zavist in vsaka hoče pri delitvi turške države tudi za se kak dobiček ugrabiti. Pravijo, da Rusija hoče zahtevati prosto vožnjo po Dardanelih, sicer pa tirja, naj bi se sklical mednarodni kongres (shod), kateri bi odločil osodo Egipta in Turčije. Angleži pa, ki imajo Egipt že v žepu, ne marajo nič slišati o takem kongresu. Tako gladko pa jim stvar menda ne bo spod rok šla, ker drugim vladam ne more biti povšeči, ako se sueški prekóp s svojim velikim prometom vzame nevtralni in slabi egiptovski vladi in pride v oblast Angležem, kateri bi potem lahko drugim ladijam prehod skozi prekóp zabranili.

Ako zavolj Egipta kaka zmešnjava nastane, mislimo, da bi bilo prilično, ko bi Avstrija to porabila in si za stalno osvojila Bosno in Hercegovino. Sedanje stanje, ko se ne vé, je li Bosna turška ali avstrijska, ne more in ne sme dolgo trpeti, ker zabranjuje v zasedenih deželah vsako stalnost in gotovost, zavira tam vsak napredek, in vse imetje Avstrijcev v nevarnost postavlja, tako da si podvzetni naseljenci tje doli ne upajo, in brez takih bo še dolgo časa trebalo, prej da se Bosna v rodovitno in po evropski kultivirano deželo spremeni. Dokler je tam vse začasno in prehodno, nas Bosna bolj slabí nego krepčá.

Beseda za slovenske pisatelje.

Če se potegujemo za celi narod slovenski in njegovo materijalno in duševno blagostanje, potem ne smemo izključiti slovenskih pisateljev, saj tudi oni spadajo med narod, tudi oni so en del ljudstva, in to gotovo ne najslabši del, kajti pri njih se še najprej najde nesebično rodoljubje, požrtvovanje in razum za zdravi napredek, naklonjenost za dobro in blago.

Kdo pa je pisatelj?

Pri nas je pisateljsko ime po ceni. Če je le kdo kedaj kako slabo pesmico naredil ali v kak časnik kak dopis poslal, ali pa kako malenkost iz nemškega prestavil, šteje se že med pisatelje. V istini pa je le tisti pisatelj, ki nove in izvirne misli pōtem tiska na dan spravlja, ter bogati narodno literaturo s koristnimi ali pa kratkočasnimi spisi. Koristni so vsi spisi, ki merijo na zboljšanje blagostanja, toraj spisi, ki podpirajo napredek poljedelstva, obrtnije, natoroznanstva, zdravilstva, pravoznanstva itd. V dušnem oziru so koristni in potrebni verski spisi, molitvene knjige, pobožne povesti itd. Kratkočasni in za blaženje srca ter za bistrenje uma so pa koristni lepoznanjski spisi, kakor podučne povesti, lepe, vzvišene pesmi, podučne basni in pravljice, politične, narodoznanske, družbinske in drugovrstne razprave; nadalje spisi o glasbi, slikarstvu, podobarstvu in sploh o umetnostih. Kdor je v eni ali drugi stroki toliko zmožen, da zamore kaj lastnega, izvirnega na dan spraviti, da je kaj vredno, tak se more med pisatelje šteti. Pa to še ni zadosti, da bi kar tako za kratek čas kako majhno stvar naredil, ampak on se mora celo svoje življenje s tem baviti in v svoji stroki uriti, ker nihče učen z nebes ne pade. Le tisti se sme pisatelja zvati, komur je pisateljstvo prvi poklic in vsi drugi opravki le nekako usiljeno delo, do katerega ga žene le potreba, ne pa srčno nagujenje; ne pa taki, ki le sim in tje nekaj spišejo, da bi se pobahali, sicer pa jim je srce privezано na kako drugo opravilo, pri katerem si več kruha zaslužijo.

Pri nas je lahko, ime „pisatelj“ zadobiti. Treba je samo za „Slov. Narod“ en parkrat kaj spisati; ta časnik ima boben reklame v rokah, in kdor se mu prikupi, razbobna ga za velikega in slavnega pisatelja, če prav ni res; saj ljudstvo tega ne razume in ne zna razločiti med dobrim ali slabim spisom!

Pri drugih narodih pa si je treba ime „pisatelja“ z dobrimi spisi zaslužiti. Kdor pa si je s trudom in od Boga podarjenim talentom to ime zaslužil, njemu ni potreba, da bi razni odbori nje-

gova dela precenjevali in popravljali; ljudstvo seže po njegovih spisih, ker zaupa imenu pisatelja, in založniki sami take pisatelje poiščejo. Kjer pa, kakor pri nas, ljudstvo še nema pravega slovstvenega okusa, in kjer sploh še ne mara za literarne proizvode in za duševno hrano, ampak to le za nekako potrato ali „luksus“ smatra, tam so pisatelji popolnem od samovolje založnikov odvisni, naj bodo ti založniki že posamezni bukvarji ali pa cele literarne družbe. Ker je vse eno, kaj se spiše in kako se spiše, zato je lahko pisatelje pritiskati; če A zahteva za tiskano polo 5 gld., naredi jo B za 4 gld., C pa se ponuja za 3 gld. in D jo prevzame celo za 2 gld., ker ima ravno nekaj prostih ur in bi si rad za cigare zaslužil, ker prava služba mu že toliko nese, da lahko živi. Pisatelj je pa vsak pri nas, skoraj da je več pisateljev ko bralcev. Tisti, ki so pisatelji iz poklica in so primorani, od tega živeti, morajo prenašati konkurenco profesorjev, doktorjev in različnih družih itak dobro plačanih gospodov, ki pisateljem še te revne krajcarje pojedó, ki bi si jih zamogli pri slovenskem slovstvu zaslužiti. In ker imajo taki gospodje navadno več političnega in socialnega upliva, zato je neizogibno, da se mora pravi pisatelj vselej umakniti, kadar se kakemu doktorju ali profesorju poljubi, kaj spisati in tekmevati za kako razpisano nagrado.

Na Angležkem si romanopisci gradove zidajo iz samih honorarov, in na Francozkem ponujajo slavnim pisateljem že tisoče, ko delo še dovršeno ni in se trgajo za založništvo. Se vé, da je to le tam mogoče, kjer ljudstvo svoje pisatelje čislati zna in po njihovih spisih hrepeni.

Pri nas pa ljudstvu duševne bisere ponujaj, pa ti bodo še rekli: „Kaj bodo meni te čenče, moka, špeh, fižol na to se jaz zastopim, ne pa na bukve“. Zato pa tudi naši pisatelji slabo živé, če nima drugí dohodkov. Tudi nemški narod je bil nasproti svojim najboljšim umetnikom tako nehvaležen, da so skor od glada konec jemali, po smrti jim je pa spomenike stavil. Zdaj, ko je nemški rod bolj izobražen, se tudi pisateljem tam bolje godi, akoravno veliko slabeje pišejo, kakor so pisatelji in umetniki sploh za časov Schillerja in Goetheja.

Pisatelji so za vsak narod potrebni, kajti oni so budilci in nositelji napredka in novih idej, oni so kakor kvas, brez katerega se kruh ne vzdigne in se speči ne more. Brez pisateljev se narod pogrezne v duševno letargijo in pride v sužnjost tujih duhov, tujih narodov. Kadar enkrat vse duševno življenje zamrje, kadar se narod odvadi, samostalno misliti, potem je naravno, da postane duševno

odvisen od tujcev, ki mu vsilijo svoje misli in nazore. Tako se je Slovincem prej godilo in tako se jim zna še kedaj zgoditi, česar nas Bog varuj, ako bodo svoje v resnici poklicane in za to sposobne pisatelje zaničevali in zatirali s tem, da jim vsako pomoč odrečejo in se za njihove umotvore ne zmenijo.

Slovenski pisatelji bi si lahko sami nekoliko pomagali, ako bi napravili po izgledu čeških med seboj eno „Pisateljsko društvo“. To bi imelo prave (delujoče) in podporne ude; pravi udje bi bili pisatelji, podporni pa njih prijatelji. Pri nas pa je skor nemogoče tako društvo osnovati, ker so pisatelji na toliko klik razcepljeni: eni so liberalni, drugi zvesti kristijani; eni so ponosni in se ne vklanajo vsaki sapi, drugi iščejo zavetja v zaščitu slučajno gospodujoče klike; enim je za korist in blagor naroda, drugim za puhlo slavo; eni so vseučilišče absolvirali in vse druge zaničujejo, drugi so se po privatnih študijah izurili in se tudi ne pusté v drugo vrsto potisniti. Pisatelji „Slov. Naroda“ se bodo prej sprijaznili z „Wochenblattem“, nego s „Slovincem“ ali „Lj. Glasom“. V prvi vrsti govori iz njih le kruhorstvo, za stanovsko korist nemajo razuma, zato je pri nas pisateljsko društvo nemogoče. Saj se še liberalci med sabo ne morejo; Pajk, dr. Krek in prof. Kleinmayr in dr. so brž ko ne liberalci, pa vendar jih organ liberalcev, „Slov. Narod“, trga! Kaj hočemo pričakovati še le mi drugi? Na tej poti se toraj slov. pisateljem pomagati ne dá, ker sami nečejo, ali vsaj en del od njih neče nobene tovaršije poznati.

Pomagati bi se dalo še po drugej poti, to je po uredbi in organizaciji slovenskega knjigotrštva. Že pred enajstimi leti sem pisal v „Primorcu“ o tej stvari in tudi pozneje v „Slovincu“. Sejana beseda žalibog ni našla rodovitnih tal. Vendar moram še danes isto misel ponoviti, da je beda pisateljev prouzročena po slabi uredbi našega knjigotrštva.

Na tisoč je ljudi, ki bi radi čitali lepe bukve, pa jih v roke ne dobé. V roke jih pač dobé, pa le z veliko težavo; treba jim je pisariti in denar pošiljati, če imajo sploh vednost in zapisnike od novo izšlih knjig. Večina pa niti ne zvé, da je ta ali ta knjiga izšla, in če to izvé, nema prave priloženosti do nje priti, ker je po deželi premalo bukvarnic. Ako bi kaka narodna bukvarna osnovala si po vsej Sloveniji kakih sto podružnih prodajalcev za dobre in koristne slovenske knjige, potem bi založniki pač težko pri kakem delu zgubo imeli. Učitelji in morda tudi duhovniki bi radi take agencije prevzeli, in s tem bi bilo pomagano narodu,

ker bi se izobrazil, založnikom, ker bi svoje blago spečali, in pisateljem, ker bi potem več zaslužka imeli, ker bi se vedno novih knjig potrebovalo. Toda, kaj hočemo o taki osnovi govoriti, saj razun g. Krajca v Novem mestu in gg. Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani še sploh nobenega bukvarja nemamo, da bi kako večje delo založil, toliko menj, da bi si take agencije preskrbel. Če bomopa na tisto čakali, kar bo „Slov. Matica“ izdala, potem naredimo križ čez naš literarni napredek, kajti ona se je dozdej izkazala sovražnico izvornih novih idej, ter prinaša le premlačeno slamo ali pa puste, dolgočasne stvari, ki so celemu svetu že znane.

Glavno vodilo „Matic“ je strah, da bi izdani spisi ne bili komu v spodtikljej. Stvar pa, ki nikomur ni v spodtikljej, tudi navadno nič vredna ni, kajti: „ose se ne vsedejo na slabo sadje“. Z dolgočasno ničevostjo hočejo pitati slovenske duhove in škoda je le za lepi denar, s katerim „Matica“ razpolaga, kajti če bi en sam razumen literat brez štirideseterih svetovalcev tak denar v oblasti imel, on bi našemu slovstvu desetkrat več koristil, nego „Matica“. Ona je izdala nekatere take bukve, ki jih ljudje še zastonj vzeti nečejo. Kam bi prišel privatni založnik, ko bi take knjige izdajal? To pride vse od tod, ker sedi toliko modrih gospodov v odboru, ki ne vedó in ne prevdarijo, kaj je narodu potrebno in so sovražniki vsake izvirne in pogumne misli in ne morejo napredovati, ker sami potrebne poti ne znajo, drugim pa tudi ne zaupajo, da bi znali to pot pokazati, toraj rajši okamnjeni na starem mestu ostanejo, ali pa se komu na limanice vsedejo, ki jim pravi: „To je slavno delo, to priobčite!“ Misleči, da prav storé, priobčijo potem kako „Potovanje okoli sveta“.

Pri „Dramatičnem društvu“ tiskajo ničvredne, francozke salonske igre, pa druge plitve igrokaze, da je škoda papirja in tiska; ko sem jim pa jaz en par Šekspirovih iger predložil, rekli so (najbrž iz osobne mržnje), da to ni za rabo! Tedaj prvi dramatični pisatelj Šekspir je preslab za našo Talijo.

To pride vse od tod, ker so taki postavljeni za presojevalce, ki o stvari nič ne razumijo. Pri nas se v odbor voli, kdor ima lepo suknjo in zlato ketinjo pri uri, ne pa tisti, ki kaj razume o kaki stvari; zato se pa tako presojuje, in zato naše slovstvo tako počasi napreduje, ker se dobri pisatelji zatirajo.

Za slovenske pisatelje bo tako dolgo slabo, dokler ne bo ljudstvo samo začelo presojevati njihovih del in zmožnostij, kadar ne bodo več navezani na protekejšo kakih mogočnih nevednežev.

Zato je pa treba knjigotrštvo tako urediti, da bodo naše knjige vsem pristopne, upeljati kolpor-

tažo in privaditi vse ljudstvo na branje; potem si bo že ljudstvo samo izbiralo med pisatelji in spisi, in bo samo znalo razsoditi, kaj je dobro ali slabo, ter ne bo čakalo na kritiko v „Slov. Narodu“ in „Ljb. Zvonu“. Bog daj, da bi ta čas kmalo prišel! In če ga mi ne bomo več doživeli, naj bi ga uživali vsaj naši srečnejši potomci in nasledniki! F. H.

Izvirni dopisi.

Z Gorenjskega, 29. septembra. Žalostno vreme imamo, kakor veste; kar se moremo nazaj spominjati, takega še ne vemo, da bi neprenehoma dež šel. Sava je začela razsajati in mnogo škode dela. Še veliko bolj žalostno je pri naših koroških sosedih in na Tirolskem. Kadar nesreča nastopi in se več popraviti ne dá, tačas še le začnejo misliti na uzroke in na pomočke, kako bi se stvar vdrugič zabraniti dala. Kadar je pa škoda pozabljena, pozabijo tudi na tiste uzroke in protisredstva. Zdaj se piše po časnikih, da bi se gozdi ne smeli tako posekavati, da bi se morale reke uravnati, potem bi povodnji ne mogle toliko škode napraviti. To je vse resnično; ko bi le ljudje na to spet ne pozabili!

Res je, da bi voda toliko moči ne imela, da bi svojo pogubno divjost ne mogla tako hitro pokazati, ako bi bili klanci bolj zaraščeni. Škoda je, če se gozdi posekavajo, in vse vreme kake dežele je odvisno od tega, kako je zaraščena. Pa ljudem, ki v obilnosti živé, je lahko govoriti o tem, naj bi se gozdi ne posekavali in naj bi se kmetom to prepovedávalo. Pa taki ne pomislijo, da kmete sili huda gospa „potreba“, da sekajo. Žita v mnogih krajih še za dom ne pridelajo, živine tudi nemajo nič odveč; davki so pa visoki, ne trpé nobene odloga. Kaj kmetu ostane družega, ko prodati svoj les, še sreča, če ga kaj ima. Tudi kmetu se včasih gojzd smili, pa ne more drugače. Naj bi se vendar gospodje, ki državo vladajo, domislili kmeta in se podučili, kako kmet živi, da bi mu olajšali davkarsko breme! Ko se bo kmetu bolje godilo, potem bo tudi svojemu gojzdu prizanesel! Če so pa že gospodarske postave, naj se tako izpolnujejo, da se bo na to gledalo, da, kdor seka, ne bo smel mladih dreves z velikimi vred posekati, ampak samo stare in lepe debla, mlajše pa naj pusti. Tako bo svet vedno zaraščen ostal in povodnji ne bodo tako hude, ker voda ne bo mogla tako na enkrat s hriba doli bruhniti in še toliko lepe in dobre prsti seboj vzeti!

Druga stvar je: uravnanje rek.

Vaši ljubljanski obrtniki vedno tožijo, da jim jetniki na Gradu zaslužek jemljejo. Tudi mi to sprevidimo, in če so kaznovalne oblasti v zadregi, da

ne vedó, kako delo bi kaznjencem dali (ker jih brez dela ne kaže pustiti), potem bi se jaz predrznil svetovati, naj take jetnike porabijo za uravnanje rek. Koliko škode bi se zabranilo, koliko rodovitne zemlje za človeški rod pridobilo! Naj se reče, kar hoče, pa moja misel je tako: obrtniških izdelkov je kmalo preveč, saj je nam iz vseh krajev in kraljestev sim vozijo in ponujajo; pa kruha nikoli ni preveč, in več ko imamo rodovitne, obdelane zemlje, toliko več je kruha. Če je pa kruha zadosti, potem se že prestane tudi — brez denarja. Naj bi se toraj kaznjenci porabili za uravnanje rek, za delanje jezov in kultiviranje ob reki ležečih bregov!

Večina jetnikov je vendar le takih, da niso vajeni rokodelstva; čemu tedaj stare ljudi rokodelstva učiti, ko imamo toliko dobro izurjenih rokodelcev! Tudi to ni pravica: pošten hlapec ostane hlapec, ubijalec in tat pa se v ječi izšola za rokodelca, postane nekak gospod in ima dovolj uzroka, svojega poštenega tovarša zaničevati in si misliti: Ko bi bil jaz pošten, kakor ti, potem bi bil tudi jaz reven kmetavs, kakor ti, bi kašo večerjal, na mrvi spal in v hodniku hodil; ker sem bil pa lump, dali so me na Grad v šolo, postal sem rokodelce, imam svoje poštene dohodke, jem vsak dan meso, pijem svoj glaž vina in spim na pernici!

Sploh je pri naši državni uredbi marsikaj narobe in marsikaj popravka potrebno. Posebno hudo je to za kmeta, da ni nikdar varen posestnik svojega zemljišča, za majhen dolg ga znajo tožiti, na boben dejati in mu vse prodati. Brali smo enkrat v „Ljudskem Glasu“, da je nemški poslanec Fürnkranz predlagal, naj bi se naredila taka postava, da bi se kmetije ne smele prodajati pod polovico cene. Zakaj se ta postava hitro ne sklene? Pri drugih postavah se jim pa tako mudi! Tako so protinarodnjaki našega deželnega zbora prav hitro naredili postavo, da duhovni ne smejo več bire pobirati, ampak da jo moramo kmetje v denarjih plačevati. Ta postava nam prav nič ni všeč. Kajti če slabo žito pridelam, bom slabo žito za biro dal; zdaj pa moram dati dober denar, naj sem že kaj pridelal ali ne. Če imam slab pridelek, ga težko ali le pod ceno prodam, denarno biro moram pa le v polnem znesku odrajati. Vrh tega moram še svoj pridelek na somenj peljati, tam v mestu polovico zatrositi, in kar mi še denarja ostane, iz tega zamorem še le kaj plačati. Tisti gospodje, ki so to postavo delali, pač niso vedeli, kako se nam kmetom godi, ali pa se za to sploh ne brigajo!

Slišal sem enkrat staro prorokovanje, da pride čas, ko postane tudi kmet staro spoštovan gospod. Zdi se mi pa, da mi tega časa ne bomo doživeli!

Potepuhov se nam še zmirom ne manjka; kamor prideš, sreča te berač; nekteri še močni in zdravi, da se jih človek kar ustraši. En tak me je nedavno nagovoril, naj mu kaj dam. Ko jaz vidim, da je mlad in čvrst, po vrhu pa še pijan, nisem mu hotel nič dati. Na to me je začel z „lumpom“ zmerjati in mi denar kazati, rekši: „Vidiš, lump, saj imam več denarja ko ti!“ Če človek na več takih falotov naleti, potem vse veselje za radodarnost zgubi in še tistemu nič ne dá, ki je v resnici potreben. Tudi ta stvar bi se morala bolj strogo v red dejati in takim potepuhom beračenje prepovedati. Sploh pa naj vsaka občina svoje reveže sama preskrbi, da se ne bodo po celej deželi okoli vlačili. Dixi!

Zabavni del.

Ljubljani v slovó.

Ijubljana, slovenska mati,
Pozdravljam te srčno v slovó,
Z veseljem in žalostjo h krati
Podam se v domovje novó;
Tje, kjer se za bran domačije
Najljutejša borba bije.

Ijubit' sem se tebe navadil,
Postala si drugi mi dom,
Marsktero sem rožo ti vsadil,
Ki nikdar je vtrgal ne bom;
So ble rodoljubja cvetlice,
Ljubezni nehvalne sestrice.

Ti nisi me, mati, uméla,
Pa srca poznala si čud,
Da s tabo mi duša trpela,
Da tebi posvetil svoj trud,
Za tebe, za prid domovine,
Za vse slovenske trpíne.

Zmir tvojo slavo bom pričal,
Kjerkoli se bodem mudil,
Napake pa tvoje bom bičal,
Popolnosti bom te učil.
Kesanja ni brez spoznanja,
Napredka ne brez drogánja.

Krščanstvu zvestobo ohrani,
Ki vsega napredka je vir,
Ko sol pred gojilobo te brani,
Zmir pravi pokaže ti tir!
Pod križem vtrdí se narava
In duša ostane ti zdrava.

Za slavo je treba trpeti,
Prostost se le z bojem dobi;
Kdor hoče pošteno živeti,
Trpljenju težkó ubeži;
Pa delo sam Bog blagoslavlja,
Ki znoj ga poštenih zgotavlja.

Svoboda ti bude cvetela,
In polhen blagá ti bo hram,
Če móž boš žrtvalnih imela,
Če dela ne bode te sram.
Pri delu bodímo težaki,
Za vojsko bodímo junaki!

Iztiraj vse nizko mišljenje,
Sobičnosti zátri glavó;
Pa žlahtno mi číslaj vedenje,
Imej radodarno rokó.
Kdor neče za brata rojaka,
Bo tujca dobil za grajšaka.

Le tisti so res rodoljubi,
Ki vsakemu srečo želé,
Ki bližnjemu niso k pogubi,
Ter rajši mu dobro storé;
Pa votlo doneča beseda
Nam brez blagotvorov preseda.

Ijubezen naj zmirom nas vodi
In ne častihlepja pošast;
Do slave ne pelje nas zlodí,
Do sreče zavisti ne strast.
Pogubno je vse klikovanje,
Ostudno vse prazno bahánje.

Še dost' nam je dela ostalo,
Ki zmore le složna ga moč,
Telesnih potrebščin nemalo,
Duhá proizvodov tisoč:
Prepire je treba pustiti
In plodnih se del polotiti!

Če svojo dolžnost vsi storímo,
Napočil nam lepši bo dan;
Če mi ga prav ne doživímo,
Bo našim otrokom poslan.
Razkošnosti vžitek brž mine,
Del dobrih pa seme ne zgíne.

F. H.

Drobtinice.

— (Darežljivost cesarska.) Naš presvitli cesar, ki se pred vsemi vladarji odlikuje s svojo darežljivostjo in dobrosrčnostjo, dal je za unesrečene Tirolce in Korošce, ki jim je povodenj vse vzela in pokončala, celih 210,000 gld. — Tudi vlada se je ozrla na veliko bēdo ter določila za Tirolce 500,000 gld., za Korošce pa 200,000 gld. iz državne blagajnice. Neki dopisnik Meranskega časnika pravi, da bo cesar v kratkem prišel na Tirolsko pogledat v kraje, kjer je povodenj razsajala.

— (Spominice.) Minulo je ravnokar 80 let, kar so znanega slovenskega učenjaka, podpolkovnika in profesorja J. Vego v valovih Donave blizo Dunaja mrtvega našli. Pravijo, da ga je neki mlinar usmrtil, oropal in v vodo porinil. Vega je bil, revnih staršev sin, v Moravški fari leta 1754. rojen. Zaradi izvanrednih zaslug je bil od cesarja Franca v ba-

ronski stan povzdignjen. Ljubljana je počastila njegov spomin s tem, da je mestni zbor ene ulice po njegovem imenu krstil.

Včeraj je bilo ravno 69 let, kar je grof Scharenberg Francoze vdrugeč pri Cérknici premagal in 500 sovražnikov vjel.

Ravno pred 102 leti, t. j. 1. oktobra 1. 1780., pa je bil v Višnji gori rojen franč. o. Paskal Skrbinec, slaven govornik in dvorni kaplan na Dunaji.

Jutri bo pa 69 let, kar so Avstrijanci z Golovca streljali na ljubljanski Grad, kterega so imeli Francozi v oblasti. Dne 5. oktobra so se potem Francozi pod polkovnikom Legerjem podali.

— (Čigave so drva?) Očividci nam pripovedujejo, da je neki kmet dne 23. sept. opoldne ob enajstih na sredi mestnega trga pri Trnkóczyjevi lekarni zmetal cel voz drv na tla in se proč odpeljal. Ljudje so se kupa dolgo časa izogibali; pozneje so drva zginile, pa še do danes se ne vé, čigave so bile drva.

— (Velika nesreča.) Vsled večnega deževja ni čudo, da je v mnogih krajih povodenj, posebno na Laškem in Tirolskem. Silno velika in dereča je tudi Drava, ter mnogo škode dela na Tirolskem, Koroškem in Hrvaškem. Največo nesrečo je naredila v Osjeku v Slavoniji. Tam je bil lesen železniški most čez Dravo. Les je bil že trohljen in ko je pridrdral v nedeljo 24. sept. vlak do mosta, začel se je most podirati. V vagonih so bili vojaki, sami huzarji, ki so prišli iz Bosne in potovali domu. Ko so videli, da se most podira, začeli so iz vagonov v Dravo skakati in se rešili s plavanjem ali po čolnih, ki so prihiteli na pomoč. Mnogo je bilo ranjenih, ker so se vdarili pri skoku iz vagonov. Tisti pa, ki so v vagonih ostali, so utonili, vseh skupaj 25. Velika je razdraženost čez inženirje alfdódske železnice, kateri so en dan poprej most pregledavali in spoznali, da je še dober in da se ni ničesa bati. Dotični krivci se bodo morali pred sodnijo zagovarjati.

— (Gimnazija prodana.) V zadnji seji (četrtek) je mestni zbor sklenil, da se gimnazijsko poslopje proda vladi za svoto 40,000 gold. in ta denar porabi za gradbo novega muzeja „Rudolfinum“, in sicer pod tem pogojem, da mestne ljudske šole ostanejo v prihodnje brezplačno v tem poslopji; g. dr. Supan je predlagal le 10 let.

— (Na ulici previden) je bil v petek zvečer postarni blapec mesarja g. Dimnika (Mihe), ki je padel baš pred „Krofovo“ hišo na sv. Petra cesti z voza in se do smrti pobil.

— (Študentovski dom) nameravajo neki ljudomili dobrodelniki, njim na čelu mestni blagajnik

g. Hengthaler, napraviti za učečo ubožno mladino (za 50 do 60 oseb) našo v zadnjih prostorih starega mestnega strelišča, kteremu podjetji iz srca srečo in podporo želimo. Hranilnica kranjska, na noge!

— (Preložitev živinskega trga) z prostora „na ledini“ na Poljane tik klavnice postane istina še ta mesec.

— (Ribniška.) Novi župnik: Ko sem bil v Beli peči za kaplana, hodilo je 300 Nemcev in 30 Slovencev v cerkev, premišljeval sem, kako bi pridigoval, da bi me vsi razumeli, v tukajšnji cerkvi na Ribniškem pa pride ravno narobe, namreč 300 Slovencev in 30 Kočevarjev k pridigi, in zopet ne vem, v katerem jeziku naj bi govoril, da bi bilo vsem vstreženo?

Ribničan: Jest pa vem.

Župnik: No, kaj mislite, kako bi bilo moč, temu pomagati?

Ribničan: Tiho pridigo napravite, pa se tudi Kočevarjem ne boste zamerili.

Vožni red na železnicah.

Trebiž—Ljubljana.

I. Iz Lesec gré 6·30 v jutro, iz Podnarta ob 7, iz Kranja 7·25, iz Loke 7·45, pride v Ljubljano 8·40 dopoldne.

II. Iz Trebiža gre ob 11·27 dopoldna, iz Lesec 1·9 popoldne, iz Podnarta 1·34, iz Kranja 1·53, iz Loke 2·11, dojde v Ljubljano 2·56 popoldne.

III. Iz Trebiža gre 5·40 zvečer, iz Lesec 7·41, iz Podnarta 8·10, iz Kranja 8·29, iz Loke 8·46, dojde v Ljubljano 9·30 zvečer.

Ljubljana—Trebiž.

Iz Ljubljane odide 7·5 v jutro, iz Loke 7·46, iz Kranja 8·3, iz Podnarta 8·24, pride v Trebiž 10·47 dopoldne.

II. Iz Ljubljane odhaja 12·25, iz Loke 1·2, iz Kranja 1·18, iz Podnarta 1·37, dojde v Trebiž 3·41 popoldne.

III. Iz Ljubljane odide 6·30 zvečer, iz Loke 6·27, iz Kanja 7·49, r iz Podnarta 8·19.

Celje—Ljubljana.

Iz Celja ob 6. zjutraj, iz Zid. mosta 6·58, pride v Ljubljano 9·21 dopoldne.

Ljubljana—Celje.

Gre iz Ljubljane 5·45 popoldne, iz Zid. mosta 8·11, pride v Celje 9·4 zvečer.

Dunaj—Trst.

Popotni vlak. Iz Dunaja odide 6·45 zvečer, iz Gradca 12 po noči, iz Maribora 1·21, iz Celja 2·43, iz Zidanega mosta 3·25 v jutro, iz Ljubljane 4·45, iz Postojne 6·3, pride v Trst 8·10 v jutro.

Brzovlak. Iz Dunaja odide 7·4 v jutro, iz Gradca 12 48, iz Maribora 2·14 popoldne, iz Celja 3·42, iz Zid. mosta 4·34, iz Ljubljane 6·2 zvečer, iz Postojne 7·43, pride v Trst 9·54 zvečer.

I. poštni vlak. Gre iz Dunaja ob 9 zvečer, iz Gradca 6·10 zjutraj, iz Maribora 8·20, iz Celja 10·27, iz Zidanega mosta 11·35, iz Ljubljane 1.28 popoldne, iz Postojne 3·37, pride v Trst 6·21 zvečer.

II. poštni vlak. Odide z Dunaja 1·30 popoldne, iz Gradca 9·35 zvečer, iz Maribora 11·41 po noči, iz Celja 1·50, iz Zid. mosta 2·43, iz Ljubljane 5·45 v jutro, iz Postojne 7·53, pride v Trst 10·38 dopoldne.

Mešani vlak. Iz Gradca 10·35 dopoldne, iz Maribora 2·20 popoldne, iz Celja 5·34, iz Zid. mosta 6·47, iz Ljubljane 10 zvečer, iz Postojne 1·33 po noči, pride v Trst ob 6. uri v jutro.

Trst - Dunaj.

Popotni vlak. Iz Trsta ob 8. zvečer, iz Postojne 10.13, iz Ljubljane 11.28 po noči, iz Zid. mosta 12.47, iz Celja 1.28, iz Maribora 2.53, pride na Dunaj 9.40 zjutraj.

Brzovlak. Iz Trsta 6.40 v jutro, iz Postojne 9.12, iz Ljubljane 10.45 dopoldne, iz Zid. mosta 12.36, iz Celja 1.19, iz Maribora 2.50, pride na Dunaj 10. zvečer.

I. poštni vlak. Iz Trsta 10.5 dopoldne, iz Postojne 1.47 popoldne, iz Ljubljane 3.44 popoldne, iz Zid. mosta 5.36, iz Celja 6.19, iz Maribora 8.30 zvečer, pride na Dunaj 6.32 v jutro.

II. poštni vlak. Gre iz Trsta 6. zvečer, iz Postojne 9.19, iz Ljubljane 12.10 po noči, iz Zid. mosta 2.25, iz Celja 3.15, iz Maribora 5.55 v jutro, pride na Dunaj 4.50 popoldne.

Mešani vlak. Odlazi iz Trsta 8.15 zvečer, iz Postojne 1.53, iz Ljubljane 5.25 zjutraj, iz Zid. mosta 8.15, iz Celja 9.19, iz Maribora 12.52 popoldne, pride v Müzzusschlag ob 9.30 zvečer.

Janez Zitterer,

barvar v Ljubljani,
na Krakovskem nasipu št. 10,

se priporoča za vsa barvarska dela. On barva in prebarva platno, sukno, svilo in vsakovrstno obleko po ceni in dobro, kakor je obče znano. Obleka iz domače robe, pri meni po-barvana, bo zmirom trikrat tako dolgo trpela, kakor v šta-cunah kupljeno tuje blago.

Pravi istrijski brinovec iz istrijskega brinja se redko kje dobi, ker ga povsodi le ponarejajo. Kdor hoče pošteno blago in kolikor mogoče po ceni dobiti, naj se obrne do mene. Cene so: najboljši po 1 gld. 30 kr. liter, srednji po 1 gld. 10 kr., brinovec iz domačega brinja pa po 80 kr. liter. Za poštenost blaga garantiram. Znanim in sploh poštenim kupčevalcem kreditiram za tri mesece.

S spoštovanjem

Ivan Korče,

izdelovalec pravega brinoveca
v Cerknici pri Rakeku.

Sdru ptarce.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otekline, otrpele ude in kite itd.; malo časa, če se rabi, pa mine popolnoma trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliču“ s zraven steječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Planinski zeliščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine. 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch) jetrno olje,

najboljše vrste, izborna zoper bramore, pljučnico, kožne izpustke in bezgavne otekline. 1 stekl. 60 kr.

Anaterinska ustna voda,

najboljše za ohranjenje zob ter zobnega mesa in takoj odpravi smradljivo sapo iz ust. 1 steklenica 40 kr.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv.,

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se že tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skazenem želodecu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6. škatljami 1 gold. 5 kr. Razpošiljava se le jeden zavoj.

Naročila z dežele izvrše se takoj

v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. Trnkóczy-ja

na Mestnem trgu v Ljubljani.

Šivalni stroji.

Zalogo in prodajo pravih Howe-, Singer- in Wheeler- & Wilson-šivalnih strojev imam že več let za celo Kranjsko **le jaz sam**, in imam teh strojev zmirom zadosti na izbiranje v zalogi. Oddam jih tudi proti plačevanju na obroke, in stojim za pet let dober za poštenost blaga.

Po deželi pošiljam svoje agente, da kupčije sklepajo in kupce strojev zastoj podučujejo v šivanji.

Cilinder-stroje imam samo izbrane, pa tudi prav po ceni.

Tudi prevzamem snaženje in popravljanje starih strojev, ter to opravi hitro, trdno in po ceni.

Prodajam nadalje svilo, svitek (cvirn), volno in pavolo, šivanke za stroje, olje in posamezne kose strojev, vse ceneje, nego se drugodi dobi.

Ob enem opozorujem na svojo zalogo Wertheimovih kas (blagajnic), ki jih prodajam po istej ceni, ko tovarna sama.

S spoštovanjem

Franc Detter

v Ljubljani, Mestni trg 168.